

Ioan TRAI
Monografiștii satelor bănățene
Timișoara, Editura Eurostampa, 2017, 239 p.

Florin-Corneliu POPOVICI
 Mitropolia Banatului,
 Biblioteca Centrului Eparhial,
popovici_florincorneliu@yahoo.com

Într-o epocă a globalizării și a regionalizării, a pierderii reperelor identitare și a dispariției frontierelor de stat, cuvinte precum „acasă”, „origini”, „vatră strămoșească”, „părinți”, „sat”, „glie” par să-și fi pierdut întru totul sensul, semnificația și autenticitatea. Și totuși, în fața acestui tăvălug nivelator, există oameni care își caută, mai abitir ca oricând, IDENTITATEA, concept cu geometrie variabilă, identitatea fiind, după cum se știe, una multiplă: identitate individuală, indentitate colectivă, identitate culturală, identitate etnică, identitate religioasă etc.

Dr. Ioan Traia, istoric, muzeograf și cercetător la Muzeul Satului din Timișoara, autor de monografii, de studii și de articole ample, în cea mai recentă carte a domniei sale, *Monografiștii satelor bănățene*, face un apel identitar, un apel la memorie și deopotrivă la conștiința individuală și colectivă a semenilor săi întru neuitarea unui topos istoric și cultural de prim rang: Banatul. Prin punere laolaltă a informației, Ioan Traia, om cu vocație integratoare, coagulantă,

creionează 79 de medalioane de monografiști care fac un adevărat cult pentru Banat, imortalizându-l în paginile lucrărilor lor, nelăsând ca informații prețioase, documente originale și mărturii despre specificul locului să se piardă: „Idea de bază pe care vreau să o demonstrez în acest volum este aceea că există oameni iubitori de oameni, oameni iubitori de țară și neam, care pun tot ce au mai bun în ceea ce fac, însuflețesc cuvintele, trăiesc autentic și la mare intensitate evenimente și fapte, lăsând cititorilor un mesaj optimist, înțelept de armonia unui crez, indiferent de vremurile în care trăiesc, bune sau rele.

În concluzie, dacă în această scurtă prezentare a volumului de față, dedicat monografiștilor bănățeni, de subiectul căruia mă simt legat organic, am reușit să conturez, cât de cât, marile resurse de sensibilizare, căldură și acribie ale sufletului autorilor, înveșmântat în tiparele scrisului, înseamnă că demersul meu a reușit să descrie, desigur modest, însemnătatea și frumusețea acestei lucrări și mai ales să-i aducă mai aproape pe acești minunați oameni.”

Cei adunați între paginile cărții lui Ioan Traia duc mai departe Povestea, sunt purtători și iubitori de Poveste. Buni români, sensibili la valorile naționale, oameni cu însușiri (în înțeles musilian), colecționari de veșnicie și de destine-identități, ei sunt fii ai satului românesc autentic, față de care au de îndeplinit o datorie sacră și deopotrivă de onoare. Monografiștii bănățeni portretizați de Ioan Traia și ordonați alfabetic țin la și de Banat, trăiesc în, prin și pentru satele sau comunele din care își trag rădăcinile, pe care se străduiesc să le salveze de la uitare și neantizare. Cu

siguranță, Axis-ul Mundi, drumul spre Centrul propriei lor ființe trece prin satul natal al fiecăruia, fapt care justifică afinitățile electivă pentru ruralul bănățean.

Cum arată satul românesc de azi? Într-o continuă și accelerată stare de degradare, de depopulare și de destrămarea identității. *Monografiștii satelor bănățene* sunt îndrăgostiții de logos, de „lore” (înțelepciunea populară), de folclor, de etnografie, de istorie, de oameni, de plai. Monografiile pe care ei le scriu (act profund responsabil, ce implică efort intelectual, pasiune de cercetător și de scormonitor prin arhive, resurse materiale, dar și timp) sunt cărți cu oameni și despre oameni, de unde și altruismul autorilor care țin enorm la zestrea culturală, la moștenirea culturală din străbuni, la conservarea tradiției. Cei 79 (majoritatea cu o activitate publicistică bogată și cu un c.v. impresionant) sunt oameni ai locurilor, oameni implicați, integri, dedicați, pasionați și responsabili, care își iau în serios rolul de legatari testamentari simbolici și care intuiesc potențialul cultural, folcloric, istoric, social, turistic și etnografic al satelor pe care încearcă să le prindă și să le cuprindă în lucrările lor monografice de referință. Autorii de monografii, cu profesii și preocupări din cele mai diverse, adună moștenirea, dar și lasă moștenire.

Prin intermediul celor 79, dar și al său personal, în calitate de experimentat monografist bănățean, Ioan Traia ne oferă modelul comunitar de urmat, ne redă pe noi nouă înșine, ceea ce este, trebuie să o recunoaștem, un gest pedagogic și paideic prin excelență. Încercarea de cuprindere între paginile unei cărți dedicate Banatului istoric a monografiștilor care s-au ocupat și se ocupă de conservarea și de popularizarea acestui spațiu cultural vast extrem de bogat este un act de restitutie în integrum.

Monografiștii portretizați de Ioan Traia, oameni care depun mărturie despre continuitatea și perenitatea poporului român pe meleagurile bănățene, au ceva din alura deștelenitorilor de conștiințe, a dascălilor luminați. Compendiul monografiștilor bănățeni, o lucrare de sinteză necesară, un valoros instrument de lucru, e echivalentă cu un atestat de mândrie personală, locală și regională.